

ಹರಿದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಜನರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಅಪ್ರೋವ್ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಡಾ. ನಟರಾಜ ಡಿ.ಕೆ., ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಆರ್.ಸಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ

ಹರಿದಾಸರ ಕೀರ್ತನ ವಾಚ್ಯಯ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಿನ ಗಹನ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಳ ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಸ ಶ್ರೀಷ್ಠರೆನಿಸಿದ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನನೆಗಳಿಗೆ 'ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್ತು' ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನ ಸಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇದು ಸಮಗ್ರ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಸುತ್ತದೆ. "ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ಕೊಳ್ಳಿರೋ" ಎಂದು ದಾಸರು ಮನೆವನೆಯ ಬಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಬಿತ್ತಿಸಿದರು. ಅವರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಎಲ್ಲ ಮತಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಸದಾಚಾರಸಂಹಿತೆಯಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದೇ ಮುಖ್ಯ ಹರಿದಾಸದರ್ಶನದ ಆಕರ್ಗಳಿಂದರೆ, ಮಧ್ವಾಚಾರರೂ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದಂತೆ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಸ್ತುತಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು, ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳು, ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳು, 'ನ್ಯಾಯಸುಧಾ'ದಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಮುಂತಾದವು. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ದಾಸರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸುವುದುಂಟು. ವೈಕಿಯ ವೈಕಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರ ತುಂಬ ಮೌಲಿಕವಾದದ್ವಾಗಿದೆ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆದು ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕನ್ನು ತುಂಬುವ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದೆ, ಅಂತರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮಧ್ಯದ ಸಾಧನೆ ಅಂತಿಮ ಫಟ್ಟ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ. 'ವಿದ್ಯಾವಿಹೀನ ಪಶುಭಿ: ಸಮಾನ' ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆಯದವನು ಪಶು ಸಮಾನನೆ ಸರಿ. ದೇಹ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು ಮೂರನ್ನೂ ಸುಶೀಲಿಸಿತ್ತು ಮುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ತಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಂತರಿಕ ಕ್ಲೋಬ್‌ಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ವೈಕಿತ್ಯವಿಕಾಸಗಳು ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನ ಮಟ್ಟವು ಮೇಲೇರಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ದೇಶದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಕೊತಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗವು ಹೇಳುವಂತೆ "The destiny of India is now being shaped in the class rooms". ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯ ಶಾಲಾಹಂತದ ವರ್ಗದ ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ತುಂಬ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದಪುಗಳಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಗಳು ಸಮಾಜವಾದಿ ತಳಹದಿಯ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯೇ ಆಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹೀಗೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃತ್ತಿಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ದೇಶದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ನಾವು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನಿರ್ಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ

ಆದರೆ ದುರ್ದೈವವಶಾತ್ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣವು ತನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ಗುರುತರವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿಲ್ಲ. ಅನ್ನೇಷಣೆ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಾಳ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಅಳತೆ ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಇಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ

ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರೈಡ್ಶಾಲಾಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಮೆಗತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಇಂದು ಪ್ರೈಡ್ಶಾಲಾ ಹಂತದ ವಿದ್ಯೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿನಯವನ್ನು ತರುವಂತಹದ್ದು ಒತ್ತಣಿಗಿರಲಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇತಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ಗುಟಕಾ' ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರ್ವತಾಲವನ್ನು ಇಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಮೌನವಾಗಿ ನೋಡತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆ, ಧೂಮಪಾನ, ಮದ್ಯಸೇವನೆಯಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರೈಡ್ಶಾಲಾ ಹಂತಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿ ಭರದಿಂದ ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಇದು ತುಂಬ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಯಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸಿನೆಮಾ, ದೂರದರ್ಶನ, ಅಳ್ಳಿಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪಾಲಕರ ನಿಲದ್ವಾರೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು, ಸಮಧಿ ಅರ್ಪಿತ ಮನೋಭಾವದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಚಿವನದ ಆದರ್ಶದ ಅಭಾವ, ಜಾತೀಯತೆ, ಭೂಷಾಂಜಾರ, ಮೋಸ, ಬಡತನ, ಅಜಾಂನ, ಕೊಲೆ-ಸುಲಿಗೆ, ದರೋಡೆ, ಅಪಹರಣ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮುಗ್ಧಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವೆಂದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇವೆಲ್ಲ ಭಾವಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಂದು ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುತ್ತಲಿವೆ.

ಈ ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾಂಸರು, ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಜೀರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಲೆದ್ದಾರಾದರೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಕಗ್ಗಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ನಡೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಪ್ರೈಡ್ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ನೇತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿಸದೇ ಇದ್ದುದೇ ಕಾರಣ. ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹೇರಳವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಎದುರಿಸುವ ಬಹುಪಾಲು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಧರ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂದಿನ ಪ್ರೈಡ್ಶಾಲಾಹಂತದ ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸಪತ್ರಿಕೆ (1992–1993) ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಕನಾರಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೊರತಂದ ಅಭ್ಯಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1986ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 1988ರಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ.ಯ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಈ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ ರಚನಾಕಾರರು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೈಡ್ಶಾಲಾಹಂತದ ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಹತ್ತನೇಯ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ, ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 5, 10, 15 ಸಾಲುಗಳ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಇತಿಹಾಸ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತನೇಯ ತರಗತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಸಣ್ಣನವರ ಸ್ವಾಲ್ಪವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಲಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲ.

ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ಸೀಮಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತ ಇದೆ, ಯಾವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ನೇತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯಂಬುದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ ಇರುವುದು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿಸುವಂತಹ ಸಂಗತಿ, ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ಇಡೀ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರು ಇಲ್ಲವೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುವಂತಹುದು.

ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಬಸವಯುಗದ ಶರಣಸಮಾಜದ ನಂತರ ಆಗಲೇ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೋಂದರ ಸ್ವಷ್ಟಿ ಅದೋಂದು ಯೋಗಾಯೋಗ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಜನಪರ ಆಂದೋಳನ ನಡೆದದ್ದು ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಮೊದಲನೆಯದು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ, ನಂತರದ್ದು ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ. ‘ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ’ ಸಾಫನೆಗಾಗಿ ರಾಜಸತ್ಯ, ಮತಸತ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ಥರಗಳ ಜನತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ದೀನರೂ, ದಲಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರು ನಡೆಸಿದ ಆಂದೋಳನವಿದು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಣಭೇದ ನಿರಾಕರಣ, ವರ್ಗಭೇದ ನಿರಾಕರಣ, ಲಿಂಗಭೇದ ನಿರಾಕರಣಗಳಂಥ ವಿಚಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಚಗೊಂಡಿವೆ. ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಕುಲಜರಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅಂತ್ಯಜರು, ಪ್ರಭುಗಳಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಾಳಿದ್ದುದು ಬಹುಶಃ ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೋಂದು ಏಕೈಕ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಮದ್ದಮತವನ್ನು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಹೀಗೆ ಸೂತ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ :

ಶ್ರೀಮನ್ನಾಧಮತೇ ಹರಿಃ ಪರತರಃ ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತತ್ವತೋ ।

ಭೇದೋ ಜೀವಗಣಾ ಹರೇರನುಚರಾಃ ನೀಂಜೋಜ್ಞ ಭಾವಂಗತಾಃ ।

ಮುಕ್ತಿನೈಽಜಸುಖಾನುಭಾತಿರಮಲಾ ಭಕ್ತಿಷ್ಠ ತತ್ವಾಧನಂ ।

ಹೃಕ್ಷಾದಿ ಶ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮುಖಿಲಾಮ್ಯಾಯಕವೇದ್ಯೋ ಹರಿಃ □

ಸಾಧು ಸಾಧಲೆ ಬಸವ ಓದು ಕಲಿಯಿತು ಜನವು

ಹೋದ ಹೋದಲ್ಲಿ ಹೋಸ ಮಾತು ಕೇಳಿದವು ಮೇದಿನಿಗೆ ಬಂತು ಹೋಸಮಾತು ಜನಪದರ ಈ ನುಡಿಗಳ್ಬು ಬಸವ ಕಾಲದ ಜನ ಓದಿ ಬರೆಯಲು ಕಲಿತುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರು ಅಪ್ಪಾದಶಪುರಾಣಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿ ಸುವ ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಮಂತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು, ಪಾಂಚರಾತ್ರಾ ಗವು ಮೊದಲಾದ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇವು ತುಂಬ ಉಪಾದೇಶವಾಗಿವೆ. ವಿಜಯದಾಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಪರತತ್ವ, ಹರಿವಾಯುಗಳು, ತೀರ್ಥಕ್ಕೇತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರಗಳು ಅಭಿವಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ನೋತ್ರಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಭಾರತ-ಭಾಗವತ ರಾವಕಾಯಣಗಳ ಕಢೆ ಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ: ಉಪನಿಷತ್ತಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ, ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸ, ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ 37 ಗ್ರಂಥಗಳು ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಹುರುಳು ಕೋಡೀಕೃತವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟನ್ನಲ್ಲಿ 16–17ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥ, ಪುರಂದರದಾಸ, ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥ, ಕನಕದಾಸ ಮುಂತಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜನತೆಯ ಎಲ್ಲ ಪಂಗಡದ ಜನರಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶಾಸ್ತ್ರಭಿಜ್ಞರೂ ಇವರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರ ಪರಂತ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಸವಿಯೂಟವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ‘ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕದಿಂದ ಶಾಡಿಸಿ ಬದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು 11 ಜಟಿಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ವೇದಾಂತ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಜನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೇನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಹರಿದಾಸರ ಉಪದೇಶ ‘ಸಾಮಾನ್ಯರ ವೇದ’ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ‘ಅಸಾಮಾನ್ಯ’ರಿಗೂ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟು. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಿಯದವರ ಕಾಮಧೇನು’ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, “ಕಲಿತವರ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೂ ಹೌದು. ಅದರ ಗುರಿ ಎಲ್ಲರ ಏಳೆ, ಕಲ್ಯಾಣ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶರಣರು ಮತ್ತು ದಾಸರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರ ; ಭಗೀರಥರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾಡು ಖುಣಿ.

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಜನರ ಮದ್ದದಲ್ಲಿ ಸ್ವಷ್ಟಗೊಂಡ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವ್ಯಕ್ತಿಹಿತ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಈ ಸ್ವಷ್ಟಿಗಳು ಇಂದು ಎಂದಿನದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಬುಲ ಅಸ್ತವಾಗಿ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರ್ವತಕುಮದಲ್ಲಿ ಜಾಣಿಯಿಂದ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು

ಬೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತಕ್ಕಮರಚನಾಕಾರರು ಇನ್ನಾದರೂ ಅರಿತು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ 31ನೇ ವಿಧಿ ಮಹಿಳೆಗೂ, ಪುರುಷರಿಗೂ ಸಮಾನ ಸೌಲಭ್ಯ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ವಿಧಿ [15] ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ವಿಧಿ [14, 15, 16] ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ಕಾನೂನಿನ ಎದುರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು ಎನ್ನುವ ವಿಧಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಬಂಧನೆ(17) ಅಸ್ವಾತ್ಮತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದೆ. ನಿಬಂಧನೆ [46] ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಪಾಲ್ಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಸೇವೆ / ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ. ನಿಬಂಧನೆ 338 ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನಿತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಈ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ “ವೇದಾಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳಂತೆ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟಿನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನಸಾಮನ್ಯರ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನುವರಾನಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದ ವೇದ್ಯಕವೇದ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಜಾನಿಗಳಾದ ಪ್ರಖಾದ ನಾರದಾದಿಗಳ ವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನದಷ್ಟಾಗುವಂತೆ ಗುಹ್ಯ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ”.¹

ಪುರಂದರದಾಸರು ದೃತಿಸಿದ್ದಾಂತವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನು ಪಂಚಭೇದವು ।

ಸತ್ಯ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದನ ।

ಕೃತ್ಯವನಾಂತು ತಾರತಮ್ಯದಿ

ಕೃಷ್ಣನಧಿಕೆಂದು ಸಾರಿರೆ ॥

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ :

ಬಿಡಬೇಡಿ ಬಿಡಬೇಡಿ ।

ಮಧ್ಯಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪದ್ಧತಿ ।

ಬಿಡಬೇಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಡಬೇಡಿ ॥

ಪುರಂದರದಾಸರ ಈ ಕೀರ್ತನೆಯೂ ಗಮನಾರ್ಹ, ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ:

ಒಬ್ಬ ಆಚಾರಿಯನು ದೃವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ

ಒಬ್ಬಾಚಾರಿಯನ್ನು ದೃವಕೆಂಟೇ ಗುಣವೆಂದ

ಒಬ್ಬಾಚಾರಿಯನು ನಿರ್ಗಣ ನಿರಾಕಾರ

ನಿರವಯವನೆಂದಾ ಕಡೆಯಲಿ ತಾನೇ ದೃವವೆಂದಾ ।

ಒಬ್ಬರು ವೇದಾರ್ಥವರಿತು ಅರಿಯರು

ಒಬ್ಬ ಮಧ್ಯಾಚಾರಿಯರೆ ಪುರಂದರ ವಿಶಲ-

ನೊಬ್ಬನೆ ದೃವವೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರಾಗಿ ॥

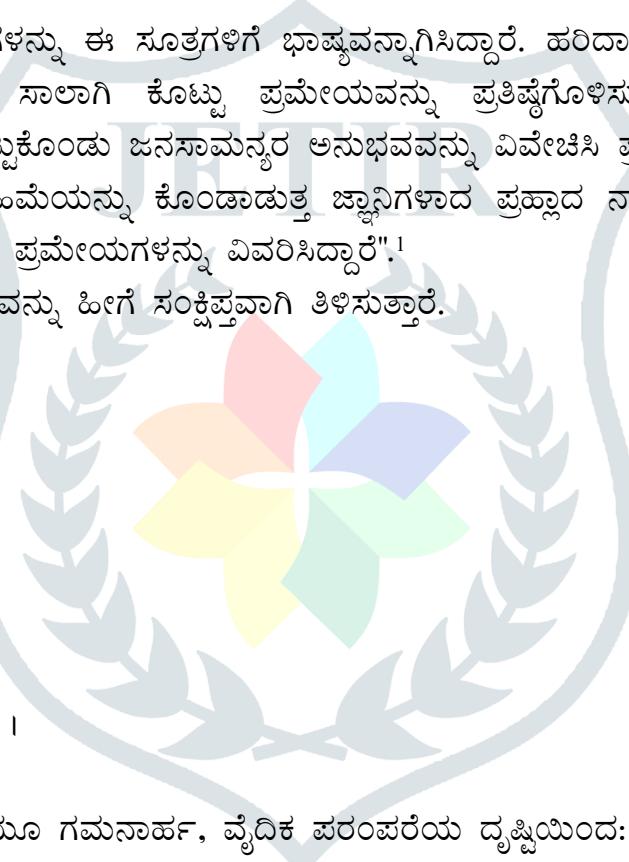
ವೈದಿಕ ಮತದಲ್ಲಿ ನಡೆದೇವೆಂದು ತಾವು

ವೈಷ್ಣವವಂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು ಕೆಲವರು

ಮತದಲ್ಲಿ ನಡೆದೇವೆಂದು ತಾವು

ವೈದಿಕವಂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು ಕೆಲವರು

ವೈದಿಕ ವೈಷ್ಣವವೊಂದೆಂದು ಮಧ್ಯಮುನಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಪುರಂದರವಿಶಲ ಮೆಚ್ಚೆ □

ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅದರ ಸಾಧನೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಪರಂದರರು ಒಂದು ಪರಿಚಿತ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ :

ಅನುಭವದದುಗೆಯ ಮಾಡಿ ಅದ

ಕ್ಷಮುಭವಿಗಳು ಬಂದು ನೀವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಪ್ರಾ

ತನುವೆಂಬ ಭಾಂಡವ ತೋಳಿದು, ಕೇಳುವ

ಮನದ ಚಂಚಲವೆಂಬ ವಂಸುರೆಯ ಕಳೆದು ಘನವಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಳಿದು, ಅಲ್ಲಿ

ಮಿನುಗುವ ಶ್ರಿಗುಣದ ಒಲೆಗುಂಡ ನಡೆದು

ವಿರಕ್ತಿಯೆಂಬುವ ಮಡಿಯುಟ್ಟು, ಪ್ರೋಣ

ಹರಿಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ನೀರನ್ನೆಸರಿಟ್ಟು

ಅರಿವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಕೊಟ್ಟು, ಮಾಯಾ

ಮರೆಯೆಂಬ ಕಾವ್ಯವ ಮುದದಿಂದ ಸುಟ್ಟು

ಕರುಣೆಂಬ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹೂಡಿ ಮೋಕ್ಷ

ಪರಿಕರವಾದಂಥ ಪಾಕವ ವರಾಡಿ

ಗುರುಶರಣರು ಸವಿದಾಡಿ

ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಶಲನ್ನ ಬಿಡದ ಕೊಂಡಾಡಿ

ಹರಿಸವೋಽತ್ತಮತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪುರಂದರದಾಸರ ಈ ಹಾಡು ಭಗವನ್ನಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಮೋಘವಾಗಿ ಸಾಫಿಸುತ್ತದೆ:

ಸಕಲ ಗ್ರಹಬಲ ನೀನೆ ಸರಸಿಜಾಕ್ಕು

ನಿಶಿಳರಕ್ಕ ನೀನೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕನೆ

ಜಿತವಾಗಿ ಎನ್ನೂಡೆಯ ಪುರಂದರ ವಿಶಲನೆ ।

ಶ್ರುತಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಅಪ್ರತಿಮಾಹಿಮ ನೀನೆ ।

ಈ ಸಂಸಾರ ಹೇಯವೆಂದೇನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ದಾಸರು. ಬದುಕಬೇಕು, ಆದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅನಾ ಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಹಿತವಚನ. ಇದು ಪುರಂದರವಾಣಿ :

ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜ್ಯೇಷಭೇಕು

ಹೇಸಿಕೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಶಾ ಲೇಶ ಮಾಡದ್ದಾಂಗೆ

ತಾಮರಸ ಜಲದಂತೆ ಪ್ರೇಮವಿಟ್ಟು ಭವದೊಳು ...

“ಷಟ್ಕಮ್ರ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಪುರಂದರದಾಸರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ವಿಷಯಗಳು ಇವು :

“ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ನೀತಿಯ ಉಪ ದೇಶ, ಲೋಕದ ಜನರ ಸ್ವರೂಪ ಸಾಧನೆ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಸರಿಸಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಉಪಾಸನೆಯ ಕ್ರಮ. ವಿಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸುವ ತಾರತಮ್ಯ ಪಂಚಭೇದ ಜ್ಞಾನ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಾರ್ಯ, ಜೀವನ ಪರಾಧೀನತೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಾನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅವಶಾರಲೀಲೆಗಳು, ಹರಿ ಸಂಕಲ್ಪದ ಅಪ್ರತಿಹತಿ, ಕರ್ವತ್ಯಯದಿಂದ-ಸಂಚಿತ, ಪೂರಬ್ಧ, ಆಗಾಮಿಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಸಂಕೋಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಗತಿಗಾಣದ ಜೀವನು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯ ವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಶರಣ ಎಂಬ ಭಾವನೆ, ಅವನ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಜ್ಞಾನಾನಲದಿಂದ ಸಂಚಿತಾಗಾಮಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಪೂರಬ್ಧವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು”

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ರಾ.ಸ್ವಾ. ಪಂಚಮುವಿ– ಕನಾಕಟಕ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ
2. ಅ.ನ.ಕೃಷ್ಣರಾಯರು – ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದರ್ಶನ
3. ರಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ– ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ
4. ಜಿ. ವರದರಾಜರಾವ್– ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದ್ವಿತೀಯ ಫಾಟ್‌ದ ಸಾಧನೆ

